

KINNITATUD
direktori 24.10.2025
käskkirjaga nr 1-2/25/27

Pärnu Täiskasvanute Gümnaasium

LÕPUTÖÖDE JUHEND

Pärnu 2025

SISUKORD

1. LÕPUTÖÖD.....	4
2. LÕPUTÖÖ TEEMA JA JUHENDAJA.....	5
2.1. Teema valik	5
2.2. Juhendaja valik ja roll.....	5
3. LÕPUTÖÖ OLEMUS JA ÜLESEHITUS	6
3.1. Loovtöö.....	6
3.1.1. Loovtöö juhendamine	6
3.1.2. Loovtöö ülesehitus.....	7
3.1.3. Loovtöö kaitsmine	7
3.1.4. Loovtöö hindamine.....	7
3.2. Uurimistöö	8
3.2.1. Sissejuhatus	8
3.2.2. Töö sisu ja tulemused	8
3.2.3. Kokkuvõte.....	9
3.2.4. Võõrkeelne resümee	10
3.3. Praktiline töö.....	10
3.3.1. Sissejuhatus	11
3.3.2. Töö sisu.....	11
3.3.3. Kokkuvõte.....	11
3.4. Tööpraktika.....	12
3.4.1. Sissejuhatus	12
3.4.2. Praktikakoha tutvustus.....	12
3.4.3. Praktika kirjeldus	12
3.4.4. Eneseanalüüs.....	13
3.4.5. Kokkuvõte.....	13

4. VIITAMINE LÕPUTÖÖS	14
4.1. Viitamine	14
4.2. Plagiaat	14
4.3. Tsiteerimine	15
4.4. Parafraseerimine	15
4.5. Refereerimine	16
5. LÕPUTÖÖ KAITSMINE JA HINDAMINE	17
5.1. Juhendaja hinnang	17
5.2. Retsensioon.....	17
5.3. Töö kaitsmine	18
5.3.2. Kaitsmisprotsess	18
5.3.3. Kaitsmiskomisjoni hinnang	19
5.3.4. Korduskaitsmine	19
5.4. Lõputöö hinde kujunemine	20
5.5. Hinde apelleerimine.....	20
KASUTATUD KIRJANDUS.....	21
LISAD.....	22
Lisa 1. Tööpraktika töökoha tõend	22
Lisa 2. Tööpraktika tööaja tabel	23
Lisa 3. Loovtöö aruanne	24
Lisa 4. Loovtöö hindamismudel	25
Lisa 5. Juhendaja hindamismudel.....	26
Lisa 6. Kaitsmiskomisjoni hindamismudel.....	28
Lisa 7. Retsensendi hindamismudelid	30
Retsensendi hinnang uurimistööle	30
Retsensendi hinnang praktilisele tööle	32
Retsensendi hinnang tööpraktikale	34

1. LÕPUTÖÖD

Põhikooli lõputööks on loovtöö. Gümnaasiumi lõputööks on võimalik valida õpilasuurimus või teostada praktiline töö, sealhulgas tööpraktika. Kõigi kolme puhul valmib kirjalik osa, millele on esitatud kindlad nõuded vastavalt valitud töö liigile.

Lõputöö eeldatavad etapid õpilase jaoks:

1. Lõputöö liigi ja teema valik, kokkulepe juhendajaga.
2. Avalduse esitamine.
3. Õpilase iseseisev töö, aktiivne kontakt juhendajaga.
4. Valmis lõputöö esitamine.
5. Juhendaja, gümnaasiumis ka retsensendi hinnang õpilase tööle.
6. Esitluse koostamine ja kaitsekõne ettevalmistamine.
7. Lõputöö kaitsmine komisjoni ees.

2. LÕPUTÖÖ TEEMA JA JUHENDAJA

2.1. Teema valik

Teema valikul tuleb silmas pidada:

- teema aktuaalsust;
- teema konkreetsust ja piiritletust;
- võimalusi erialakirjanduse hankimiseks ja andmete kogumiseks;
- töö koostaja huve ja võimeid.

Lõputöö teema ja selle käsitlemise viisid arutatakse läbi ja lepitakse kokku juhendajaga. Kui koolipoolne juhendaja on andnud nõusoleku teema valiku ja käsitlemise osas ning avaldus on koolile esitatud, siis teemat enam ei muudeta.

2.2. Juhendaja valik ja roll

Õpilasel on kohustus valida töö juhendajaks Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumi õpetaja. Õpilane on kogu töö valmimise vältel pidevas kontaktis juhendajaga. Koolipoolne juhendaja tagab õpilase arengu suunamise ja toetamise lõputöö valmimise protsessis ning nõustab õpilast lõputöö teema, selle avamise meetodite ja analüüsi, allikate valiku ja vormistuse osas. Vajaduse korral aitab juhendaja suunata tähelepanu vigadele ja puudustele töös, nõrkadele kohtadele argumentatsioonis ja töö ülesehituses, et tulemus oleks nõuetekohane. Koostöö lõpul esitab õpilane juhendajale lõplikult valminud töö ajakavas ettenähtud kuupäevaks.

Kaasjuhendaja võib olla ka oma ala asjatundja väljastpoolt kooli. Sellisel juhul on õpilasel kohustus teavitada kaasjuhendamise koolipoolset juhendajat.

3. LÕPUTÖÖ OLEMUS JA ÜLESEHITUS

3.1. Loovtöö

Loovtöö on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane rakendab iseseisva töö ning koostöö oskusi ja omandatud teadmisi, arendab loovust ja kinnistab ning täiendab koolis omandatud. Õpilane koostab koostöös juhendajaga loovtöö aruande, kus planeerib oma töö tegevuste ajalise käigu ja lõpptulemuse ning annab hinnangu oma tööle. Töö koostamisel lähtutakse põhikooli õppekava läbivatest teemadest - on õppeaineid lõimiv. Loovtöö võib olla uurimus, projekt, muusika-, kunsti- või kirjandusteos, ürituse korraldamine või muu praktiline töö. Loovtöö koosneb praktilisest osast ja teoreetilisest osast. Teoreetilises osas antakse ülevaade töö eesmärkidest, protsessist ja tulemusest. Loovtööd võib teha individuaalselt või rühmas (2-4 õpilast).

3.1.1. Loovtöö juhendamine

Loovtöö juhendajaks võib olla Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumi õpetaja/töötaja. Juhendaja roll on suunav.

Juhendaja:

- aitab õpilast teema valikul ja tegevuskava koostamisel;
- soovitab vajadusel kirjandust ja annab juhiseid allikate leidmiseks;
- jälgib töö vastavust sisulistele ja vormistamise nõuetele ning tegevuskava täitmist;
- aitab õpilast esitluse ettevalmistamisel;
- täpsustab rühmatöös liikmete tööpanuse;
- nõustab õpilast loovtöö esitlemise ettevalmistamisel;
- annab õpilase loovtöö aruandes (Lisa 3) kirjaliku hinnangu õpilase tööle.

Õpilane:

- valib sobiva teema ja juhendaja;
- tutvub vormistamise juhendiga;
- täpsustab koos juhendajaga loovtöö teema ja sõnastab juhendaja abiga eesmärgi;
- koostab töö valmimise ajakava;
- otsib teemakohased teabeallikad (vähemalt ühe);
- annab perioodiliselt juhendajale aru töö käigust vastavalt kokkulepetele;
- täidab regulaarselt kogu tööprotsessi jooksul loovtöö aruannet (Lisa 3);

- vastutab töö koostamise ja esitatud andmete õigsuse eest (töös ei tohi esineda plagiaati);
- vormistab töö nõuetekohaselt;
- kaitseb tööd kaitsmiskomisjoni ees.

3.1.2. Loovtöö ülesehitus

Loovtöö kirjalik osa (teoreetiline osa) koosneb järgmistest osadest:

- 1) tiitelleht,
- 2) sisukord,
- 3) sissejuhatus,
- 4) töö ülevaade,
- 5) kokkuvõte,
- 6) kasutatud allikad,
- 7) lisad (vajadusel).

3.1.3. Loovtöö kaitsmine

Loovtööd esitleb õpilane komisjonile suulise ettekandena, mille pikkus on maksimaalselt 10 minutit. Ettekannet on soovitatav näitlikustada kas esitluse, posterettekande või videoga.

Mitme autori puhul osalevad loovtöö esitlusel kõik rühma liikmed.

Loovtöö esitlemisel õpilane:

- 1) selgitab töö eesmärgi ja põhjendab teema valikut;
- 2) tutvustab kasutatud meetodit/meetodeid;
- 3) esitab töö kokkuvõtte (milleni jõuti, kas eesmärk täideti);
- 4) annab hinnangu oma töö protsessile ja tulemusele.

3.1.4. Loovtöö hindamine

Loovtööle ja selle esitlemisele annab koondhinnangu komisjon. Komisjon arvestab tööle hinnangu andmisel juhendaja hinnanguga. Komisjon hindab töö tulemust ja esitlust, juhendaja hindab tööprotsessi ja tööd kui tervikut. Rühmatöö puhul antakse hinnang iga liikme tööle. Loovtöö hinnang on sõnaline. Loovtöö hindamisel kasutatakse loovtöö hindamismudelit (Lisa 4).

Hinnang „mittearvestatud“ antakse siis, kui õpilase loovtöö ei vasta nõuetele, teos on plagiaat või pole töö valmis. Kui loovtöö saab hinnangu „mittearvestatud“, siis antakse õpilasele võimalus töö täiendamiseks ja selle uuesti esitlemiseks järelkaitsmisel.

3.2. Uurimistöö

Uurimistöö ehk õpilasuurimus on gümnaasiumiastme õpilase või õpilaste poolt õppekava raames valminud kirjalik töö, mille koostamisel lähtutakse teaduslikule tööle esitatud nõuetest. Teema valib õpilane ise, seejärel kooskõlastab teema ning ajakava koolipoolse juhendajaga. Uurimistööl võib olla kokkuleppel koolipoolse juhendajaga ka kooliväline kaasjuhendaja. Uurimistöö maht on 12-25 lehekülge ilma lisadeta. Uurimistöös kasutatakse minimaalselt viie erineva autori seisukohti ja minimaalselt viit erinevat allikat.

3.2.1. Sissejuhatus

Töö sissejuhatuses tutvustatakse uuritavat probleemi, lühidalt selle tausta ning uurimismetoodikat.

Töö sissejuhatuses tuuakse välja:

- 1) teema valiku põhjendus;
- 2) uurimisprobleem ja/või uurimisküsimused ja/või hüpoteesid;
- 3) uurimuse eesmärk;
- 4) töös kasutatav metoodika või uurimisviis;
- 5) peatükkide lühitutvustus;
- 6) ülevaade allikatest ja kirjandusest;
- 7) mitme autoriga töö puhul iga autori panus.

Sissejuhatus peaks moodustama umbes 5-10% töö mahust.

3.2.2. Töö sisu ja tulemused

Töö sisuline osa sisaldab nii teoreetilist kui ka empiirilist käsitlust. Teoreetilise ja empiirilise analüüsi vahetõttu sõltub teemast ja eesmärgi püstitusest. Sisu peab andma ülevaate tehtud tööst ja saadud tulemustest. Oluline on lähtuda sissejuhatuses püstitatud hüpoteesist või uurimisküsimusest nii, et selguksid vastused. Kui vastused ei siiski selgu, peab põhjendama, miks nende leidmine ei olnud võimalik.

Esimene peatükk keskendub teoreetiliste seisukohtade käsitlemisele. Teoreetilises osas tuuakse läbi sünteesi ja arutluse välja töö jaoks olulised aspektid, näidates nende seost eelnevate tööde ja käesoleva töö vahel. Uurimust toetava teoreetilise käsitluse maht on 30-40% töö sisust.

Järgmised peatükid peavad kirjeldama metoodikat, kuidas uurimus on läbi viidud: milline on valim, millised on kasutatud uurimisvahendid ja protseduur. Kindlasti peab lühidalt tutvustama ja põhjendama valimi moodustamise põhimõtteid: kes/mis, kuidas ja miks on töö uurimisobjektideks. Seejärel kirjeldatakse uurimisprotseduuri: mil viisil andmeid koguti, töödeldi, analüüsiti ja mil viisil jõuti tulemuste ning tõlgenduseni. Arutelu osas seostatakse saadud tulemusi hüpoteeside ja/või uurimisküsimustega ning samuti teoreetilises osas toodud seisukohtadega. Arutluses peab selguma, kas püstitatud hüpoteesid leidsid kinnitust või mitte ning millised vastused uurimisküsimustele saadi. Arutelus tuuakse välja sarnasused ja erinevused käesolevas töös saadud tulemuste ja kirjanduses esitatud andmete vahel ning esitatakse põhjendusi, tuuakse järeldusi, antakse soovitusi edaspidiseks uurimiseks.

Töös peab olema selgesti nähtav õpilase isiklik panus. See võib avalduda näiteks:

- erinevate autorite arvamuste (teooriate) vastandamises ja võrdlemises koos omapoolse seisukoha ja hinnangu esitamisega;
- üldistuste, järelduste või rakenduslike ettepanekute tegemises läbitöötatud materjalidele tuginedes;
- mingi teooria või mudeli kasutamisevõimaluste hinnangus konkreetsetes tingimustes (konkreetsete andmete alusel) jne.

3.2.3. Kokkuvõte

Kokkuvõttes tuuakse esile, kuidas täideti töö eesmärk, esitatakse lühidalt töö põhitulemused ja neist tehtavad järeldused. See kujuneb peatükkide kokkuvõtetest (viimane lõik), kuid mitte sõna-sõnalt, vaid üldistusena. Alguses püstitatud hüpotees ja/või uurimisküsimus peab saama vastuse. Ka negatiivne tulemus on tulemus – näiteks kui töö käigus selgus, et valitud metoodikaga antud küsimusele vastust ei saa, siis tuleb kokkuvõttes märkida, mida tulnuks teha teisiti. Kokkuvõtte lõpus esitatakse töö tulemuste võimalikud kasutamiseviisid ja edasiarendamise suunad.

Kokkuvõttes ei kasutata allikaid, ei püstitata uusi probleeme ega esitata seisukohti või järeldusi varasemalt käsitlemata küsimustes.

3.2.4. Võõrkeelne resümee

Uurimistöö kohustuslik osa on võõrkeelne (saksa-, inglise-, soome- või venekeelne) kokkuvõte ehk resümee. Resümees tuleb anda ammendav ülevaade lugejale, kes töö keelt ei valda. Resümee maht on üks lehekülg.

Resümee annab kompaktse lühiülevaate kogu tööst, see peab olema loetav ja mõistetav ilma ülejäänud tööd lugemata ning sisaldab:

- 1) töö pealkirja täpset tõlget;
- 2) töö aktuaalsuse põhjendust;
- 3) uurimisprobleemi, töö eesmärgi, hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste kirjeldust;
- 4) lühikest ülevaadet teooriast;
- 5) kasutatud uurimismeetodi kirjeldust;
- 6) ülevaadet saadud tulemustest, järeldustest, lahendustest, ettepanekutest.

3.3. Praktiline töö

Praktilise töö teema valib õpilane ise, seejärel kooskõlastab teema ning ajakava koolipoolse juhendajaga. Töö käigus valmib paralleelselt kirjalik osa, milles õpilane seab töö eesmärgi, kirjeldab ja analüüsib erinevate allikate alusel töö tausta ning kirjeldab ja analüüsib tööprotsessi ja tulemusi ning saadud kogemust. Praktilise töö protsessi algusest lõpuni illustreerib autor fotode, videote jm abil. Kirjaliku osa maht on 8-20 lehekülge, vajadusel täiendatakse kirjalikku osa lisadega. Praktilise töö puhul kasutatakse minimaalselt kahte erinevat allikat.

Praktiliseks tööks võib olla:

- valmiv ese (näiteks käsitööese, kunstiteos, õppematerjal vmt);
- tõlkeprojekt (tõlke maht 5-10 lk);
- tehnoloogiline lahendus (arvutiprogramm, koduleht);
- ürituse (näitus, sündmus, õppekäik vms) korraldamine;
- omalooming (muusikapala, etendus, luulekogu jne).

Oluline on pidada nõu juhendajaga, et tööl oleks sisuline väärtus ja kirjalik osa kajastaks kõiki olulisi tööprotsessi detaile. Valminud praktiline töö peab vastama seatud eesmärgile ja ideele.

3.3.1. Sissejuhatus

Praktilise töö sissejuhatuses peab selguma praktilise töö eesmärk ja selle põhjendus. Teoreetilise tausta tutvustus peab olema asjakohane ja toetuma usaldusväärsetele allikatele. Töö eesmärk peab olema sõnastatud nii, et selguks oodatav tulemus. Sissejuhatuses selgitatakse kokkuvõtlikult töö eesmärgi saavutamiseks läbitavaid etappe või tutvustatakse töö osadeks jaotamise põhimõtteid. Sissejuhatus peaks moodustama umbes 5-10% töö mahust.

3.3.2. Töö sisu

Töö sisuline osa koosneb kahest peatükist: teoreetiline osa ja praktiline osa.

Teoreetilises osas peab olema käsitletud vähemalt kahte allikat, millele on korrektselt viidatud. Teoreetilise käsitlemise maht on kuni 30% töö sisulisest osast.

Praktilises osas kirjeldatakse võimalikult detailselt praktilise töö valmimist. Mitme autoriga töö puhul tuuakse selgelt välja rühmatöö põhimõtted ja iga autori panus. Tööprotsess esitatakse etappidena, igas etapis tuuakse välja kasutatud materjalid ja tehnilised vahendid ning vajadusel ka eelarve. Praktilises osas kirjeldatakse ka töö käigus tekkinud probleeme ning leitud lahendusi. Tööprotsessi iga etappi tõendatakse pildi- ja/või videomaterjaliga. Tööprotsess lõpeb valmistööga.

Teatud tööde puhul on töö sisu mõistmiseks ja tulemuste hindamiseks vajalik esitada pildi-, ja/või videomaterjali. Selline tõendamine on otstarbekas ürituste, näituste, omaloomingu, suuremõõtmeliste objektide vms puhul. Füüsilisel kujul olemasolev töö (taies, teos, toode vms) tuleb esitada koos töö kirjaliku osaga retsenseerimiseks ja seda esitleda kaitsmisel.

3.3.3. Kokkuvõte

Kokkuvõttes tuuakse esile, kuidas täideti töö eesmärk, esitatakse lühidalt töö põhitulemused ja neist tehtavad järeldused. See kujuneb peatükkide kokkuvõtetest, kuid mitte sõna-sõnalt, vaid üldistusena. Kokkuvõtte lõpus esitatakse võimalusel töö tulemuste kasutamise viisid ja edasiarendamise suunad.

Kokkuvõttes ei kasutata allikaid, ei püstitata uusi probleeme ega esitata seisukohti või järeldusi varasemalt käsitlemata küsimustes.

3.4. Tööpraktika

Tööpraktikaks valib õpilane ettevõtte, kus ta täidab konkreetset ametikohal tööülesandeid vähemalt 40 tundi. Praktikakohaks võib olla õpilase tavapärane või ajutine töökoht või vabatahtlik tegevus, kuid mitte FIE või ettevõtte juhi ametikoht. Tööpraktika koha koostööl lastab õpilane koolipoolse juhendajaga.

Kirjaliku osa maht on 8-20 lehekülge ilma lisadeta. Kirjalikus osas kasutatakse minimaalselt kahte erinevat allikat. Kirjaliku osa kohustuslikud lisad on töökohta poolt määratud vastutava isiku tõend hinnanguga (Lisa 1) ning tööajatabel (Lisa 2). Tööpraktika kirjalik osa on praktika sooritamise kirjalik ülevaade koos eneseanalüüsiga.

3.4.1. Sissejuhatus

Sissejuhatuses peavad selguma praktika valiku põhimõtted, õpilase poolt endale seatud eesmärk, valminud analüüsi laiem väärtus. Sissejuhatus peaks moodustama umbes 5-10% töö mahust.

3.4.2. Praktikakoha tutvustus

Esimeses peatükis peavad selguma organisatsiooni asukoht, põhitegevusalad ja personali hulk. Kirjeldatakse lühidalt praktika ametikohta, selle vajalikkust ja töö sisu. Tutvustatakse, milline oli ettevalmistus tööle asumiseks (ohutusnõuded, ametijuhend vms).

3.4.3. Praktika kirjeldus

Teises peatükis selgitatakse ülesandeid ja/või rolle, mida täideti tulenevalt töö iseloomust. Kirjeldatakse tegevusi ja meetodeid, mida tööülesannete täitmine nõudis. Praktika kirjeldus peab andma piisava ülevaate lugejale, kellel puudub varasem kokkupuude sarnase ameti või ettevõttega. Eraldi võib välja tuua ametikoha olulisuse ettevõttes ehk selgitada, kuidas erinevad üksused või isikud mõjutavad ühist tulemust. Vajadusel võib juhtida tähelepanu kriitilistele etappidele, näiteks puudujääkidele või edusammudele ettevalmistuses või töökorralduses. Kriitiline analüüs ei tohi olla emotsionaalne, vaid peab toetuma faktidele ja seadusandlusele.

3.4.4. Eneseanalüüs

Eneseanalüüsis selguvad töö autori isiklik areng ja edasised arenguvõimalused. Arengu kaardistamisel on kolm etappi: ootused enne tööpraktikat; tööprotsessis ilmnenu või omandatud omadused, teadmised ja kogemused; analüüsist tulenevad järeldused. Eneseanalüüsi alustatakse olukorra kirjeldusest, mis eelnes tööpraktikale (arvamused, ootused, kogemused, teadmised). Seejärel kirjeldatakse, kuidas ja mida uut saadi teada iseenda kohta tööpraktika käigus (tegelikud tugevused ja nõrkused, kasulikud isikuomadused, väärtused, seisukohad, kogemused, teadmised vms). Lõppsõnas tuuakse välja omandatud teadmiste vajalikkus ehk võimalus kasutada tööpraktika käigus saadud kogemust edaspidi.

3.4.5. Kokkuvõte

Kokkuvõttest peab selguma, kuidas täideti töö eesmärk, esitatakse lühidalt töö põhitulemused ja neist tehtavad järeldused. Kokkuvõtte lõpus esitatakse töö tulemuste võimalikud kasutamiskiivid ja edasiarendamise suunad.

Kokkuvõttes ei kasutata allikaid, ei püstitata uusi probleeme ega esitata seisukohti või järeldusi varasemalt käsitlemata küsimustes.

4. VIITAMINE LÕPUTÖÖS

4.1. Viitamine

Viitamine on akadeemiline praktika, kus tuuakse välja teiste autorite ideede, väidete ja muude andmete algallikas. Sellisel moel tunnustatakse nende autorlust ning võimaldatakse lugejal soovi korral pöörduda tagasi algallika juurde. Autorile peab viitama teksti sees ja kasutatud allikate loetelus. Viitama peab ka enda varasemale loomingule. Viited peavad olema täpsed, et töö lugeja saaks soovi korral viidatu originaalallikast üles leida.

4.2. Plagiaat

Plagiaat ehk loomevargus on teise inimese loomingu või ka enda varasema töö kasutamine ilma sellele nõuetekohaselt viitamata.

Plagiaadiks peetakse näiteks:

- sõnasõnalist teksti taasesitamist ilma autorile viitamata (sh ka tõlke puhul);
- sõnasõnalist tsiteerimist (ka tõlget), kus autorile küll viidatakse, aga tekst ei ole jutumärkides;
- viitega või viiteta parafraseeringut, kui muudetakse vaid üksikuid sõnu või sõnajärge, kuid mõtet ei sõnastata oma sõnadega ümber (originaalteksti peamine sõnum tuleb oma sõnadega ümber sõnastada);
- viitamist allikatele, mida tegelikult ei ole kasutatud (allikate loetelus peab alati olema kajastatud tekstisisene viitamine ja vastupidi);
- teise autori kirjutatud töö esitlemist enda omana;
- teise autori osutatud olulise abi mainimata jätmist;
- autoplagiaati, sealhulgas ka enda varasemates töödes kasutatud materjali osalist või täielikku kordamist ilma nõuetekohase viiteta;
- tehisintellekti poolt koostatud teksti ja muu sisu (sh multimeediumid) kasutamist ilma nõuetekohase viitamiseta.

Tehisintellekti kasutamisel tuleb kirjeldada, kuidas ja mil määral on konkreetset vahendit kasutatud. Näiteks:

- Kasutasin ChatGPT-d teksti õigekirja parandamiseks.
- Küsisin ChatGPT-lt abi teksti täiendamise osas.
- Kasutasin analüüsi kirjutamisel ideede kogumiseks Google Geminit.

(Aavik, Maadvere, Salum, Veskimägi, 2025)

Allikatele peab viitama nii tsiteerimisel, parafraseerimisel kui ka refereerimisel. Viitamise juhised ja näited on PTG kirjalike tööde vormistamise juhendis.

4.3. Tsiteerimine

Tsiteerimine on teise autori seisukohtade täpne edasiandmine, mis peab vastama originaallikale nii sõnastuse, õigekirja kui ka kirjavahemärkide osas.

Tsiteerimisnõuded:

- Tsitaat pannakse jutumärkidesse.
- Tsitaadist väljajäetavad sõnad või lauseosad asendatakse nurksulgudes mõttepunktidega [...].
- Viide märgitakse kohe pärast tsitaati lõpetavaid jutumärke ja see sisaldab autori nime, koma, ilnumisaastat, näiteks (Tamm, 2023). Raamatust võetud tsitaadile lisatakse lehekülje number, näiteks (Tamm, 2023, lk. 56).
- Kui tsitaat on pikem kui 40 sõna, siis eraldatakse see eraldi lõiguna, taandega, ilma jutumärkideta.

4.4. Parafraseerimine

Parafraseerimine on teise autori mõtte edasiandmine oma sõnadega. Parafraseerimisel ei kasutata jutumärke, kuid lõigu lõppu tuleb lisada viide autorile ja ilnumisaastale, näiteks (Kask, 2023). Parafraseerimisel ei ole lehekülje number oluline.

Üksikute sõnade või sõnajärje muutmine ei ole parafraseerimine, vaid plagiaat. Parafraseerimisel peab originaalteksti sisu olema edasi antud omaenda sõnastuse ja stiiliga.

4.5. Refereerimine

Refereerimine on algallikast pärineva info lühike ja kokkuvõtlik esitamine oma sõnadega. Refereeringule lisatakse viide autorile ja ilmumisaastale, näiteks (Vaher, 2021). Refereerimisel ei ole lehekülje number oluline.

Viidet võib alustada ka autori nimega, seda nimetatakse narratiivseks viiteks. Narratiivne viitamine tähendab, et autori nimi ja avaldamisaasta on põimitud lause sisse, leheküljenumber esitatakse sulgudes, näiteks: Tamm (2023, lk 56) rõhutab, et viitamine on akadeemilise kirjutamise lahutamatu osa.

5. LÕPUTÖÖ KAITSMINE JA HINDAMINE

5.1. Juhendaja hinnang

Kui lõputöö on valmis esitamiseks, annab juhendaja hinnangu õpilase tööprotsessile hindamisjuhendi alusel. Kaasjuhendaja hinnang on kohustuslik, selle võib esitada vabas vormis.

Mitme autoriga tööde korral esitatakse juhendajapoolne hinnang kõigi autorite kohta eraldi.

Gümnaasiumi lõputöö juhendaja hinnang koosneb viiepallisüsteemis hinnatavatest aspektidest:

- tähtaegadest kinnipidamine;
- õpilase initsiatiiv uurimisküsimuse seadmisel ja uurimistöö täiendamisel või praktilise töö idee otsimisel;
- õpilase aktiivsus ja areng materjali otsimisel ja praktilise uurimuse ettevalmistamisel;
- õpilase aktiivsus ja areng materjali läbitöötamisel ja/või praktilise töö läbiviimisel;
- õpilase aktiivsus ja areng analüüsis ja vormistamises;
- koostöö juhendajaga.

Juhendaja kasutab hindamiseks juhendaja hindamismudelit (Lisa 5).

Juhendaja hinnang võib gümnaasiumi lõputöö eest anda kuni 30 punkti.

5.2. Retsensioon

Retsensent koostab uurimis- või praktilise töö retsensiooni ja edastab selle töö autorile meilitsi.

Retsensioon koosneb hinnangutest tööle ja kahest küsimusest töö autorile.

Retsensendi poolt viiepallisüsteemis hinnatavad aspektid on:

- teema valik, pealkiri ja küsimuse püstitus, meetodid;
- uurimus ja praktiline osa;
- töö kokkuvõte ja/või eneseanalüüs;
- uurimuse või praktilise töö kirjaliku osa ülesehitus ja terviklikkus;
- üldvormistus: tiitelleht ja sisukord; viitamine; tabelid, joonised, lisad jne.;
- eneseväljendus ja õigekiri.

Retsensent kasutab gümnaasiumi lõputöö hindamiseks lõputöö liigile vastavat retsensendi hindamismudelit (Lisa 7). Retsensent saadab retsensiooni õppijale hiljemalt retsensiooni kirjutamise tähtaja viimasel päeval. Retsensiooni eest on gümnaasiumi lõputöö puhul võimalik saada kuni 30 punkti.

5.3. Töö kaitsmine

Kaitsmisele lubatakse lõputööd vaid juhendaja ja retsensendi nõusolekul. Kui juhendaja ja retsensendi hinnangutes on suuri lahknevusi, siis teeb lõpliku otsuse komisjon. Juhendaja hinnang ja retsensioon on komisjonile esitatava lõputöö lahutamatu osa. Juhendaja ja retsensent saadavad oma hinnangu töö autorile meilile ja salvestavad selle vastavasse kausta kooli Drive'i.

Lõputöö kaitsmine toimub vastavalt kooli poolt kehtestatud ajakavale. Kaitsmisprotsessi juhib ja õpilase tööd hindab kaitsmiskomisjon, mille koosseis määratakse direktori poolt.

Plagieeritud töid ei võeta kaitsmisele või kui plagieerimine avastatakse pärast kaitsmist, siis kaitsmise tulemus tühistatakse. Plagiaadi tuvastamise õigus on nii juhendajal, retsensendil kui ka kaitsmiskomisjonil.

5.3.1. Kaitsmiseks valmistumine

Kaitsmiseks valmistumise etapid on järgmised:

- 1) retsensiooniga tutvumine ja retsensendi küsimustele vastuste leidmine (gümnaasiumi lõputööde puhul);
- 2) kaitsekõne ja esitluse koostamine;
- 3) ettekande soravuse, rõhuasetuste ja ajapiirangusse mahtumise harjutamine;
- 4) enesekindla ettekande tagamiseks sobivate vahendite valimine (mapp, ametlik riietus, näidised vms).

5.3.2. Kaitsmisprotsess

Õpilane kaitseb oma tööd kaitsmiskomisjoni ees ehk esitab kaitsekõne ning vastab retsensendi ja komisjoni küsimustele.

Kaitsekõne ülesehitus:

- 1) kuulajate, komisjoni poole pöördumine;
- 2) enese tutvustamine;
- 3) töö teema;
- 4) töö eesmärk, ülesehitus, teostatud ülesanded, uuringud vms;
- 5) põhilised tulemused, järeldused ja ettepanekud;
- 6) juhendajate, töö valmimise toetajate, kuulajate tänamine.

5.3.3. Kaitsmiskomisjoni hinnang

Kaitsmiskomisjon tutvub õpilase poolt esitatud töö ning juhendaja ja retsensendi hinnangutega. Komisjon paneb tööle lõpliku hinde ning arvestab seejuures ka varasemaid hinnanguid. Mitme autoriga tööde korral esitatakse komisjoni hinnang kõigi autorite kohta eraldi. Komisjon kasutab enda hinnangu andmiseks kaitsmiskomisjoni hindamismudelit (Lisa 6).

Komisjoni poolt gümnaasiumi lõputöö hinnatavad aspektid viiepallisüsteemis:

- kõne (hinnatakse topelpunktidega);
- illustreerivad materjalid;
- küsimustele vastamine;
- analüüs ja arutelu;
- töö sisu (hinnatakse topelpunktidega);
- töö vormistus.

Kaitsmiskomisjoni poolt on võimalik lõputöö eest saada kuni 40 punkti.

5.3.4. Korduskaitamine

Kui esitatud töö ei vasta uurimistööle esitatavatele nõuetele (plagiaat, ei vasta teemale, lõpetamata) või ei ole esitatud tähtajaks, siis võib juhendaja või kaitsmiskomisjon otsustada tööd kaitsmisele mitte lubada. Töö koostajale teatatakse töö hindamata jätmise põhjused ning määratakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks ja töö esitamiseks. Otsuse poolt peab hääletama 2/3 kaitsmiskomisjoni liikmetest.

5.4.Lõputöö hinde kujunemine

Õpilasuurimust või praktilist tööd hinnatakse 100 punkti süsteemis:

90 -100 punkti - hinne „5“;

75 - 89 punkti - hinne „4“;

50 - 74 punkti - hinne „3“;

0 - 49 punkti - korduskaitsmine.

Uurimis- ja praktiliste tööde hindamise aluseks on tööde erinevaid osi mõõtvad hindamismudelid:

- Juhendaja hindamismudel annab kuni 30 punkti.
- Retsensendi hindamismudel annab kuni 30 punkti.
- Kaitsmiskomisjoni hindamismudel annab kuni 40 punkti.

Tööle paneb lõpliku hinde kaitsmiskomisjon.

Hariduslike erivajadustega õpilaste puhul hinnatakse lõputööd erisustega. Kaitsmiskomisjon hindab HEV õppijaid koostöös õppenõustaja ja juhendajaga, arvestades õppija erivajadusi.

5.5. Hinde apelleerimine

Õpilasel on õigus apelleerida hinnet ühe nädala jooksul pärast kaitsmist. Selleks tuleb õpilasel esitada kaitsmiskomisjonile vabas vormis kirjalik avaldus, koos selgitusega, millist hinde osa apelleeritakse.

Kaitsmiskomisjon vaatab apellatsiooni üle ühe töönädala jooksul pärast apellatsiooni esitamist ja annab kirjaliku vastuse.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Aavik, A., Maadvere, I., Salum, K., Veskimägi, D. (2025). *Tehisintellekti kasutamise kokkulepped*. [Kursuse materjal]. Eesti Haridustehnoloogide Liit.
- PTG. (2023). *Kirjalike tööde koostamise, vormistamise ja kaitsmise juhend*. Pärnu Täiskasvanute Gümnaasium. https://ptg.ee/downloads/documents/137_Kirjalike_toode_juhend_23.pdf?1693936422
- Valga Gümnaasium. (2018). *Uurimistöö ja praktilise töö koostamine ning vormistamine*. Valga Gümnaasium. https://www.valgagym.ee/get/file/czo0MDoidXNlcmZpbGVzL3VlcmltaXN0ZGUtanVoZW5kLTE0XzA0XzE5LnBkZiI7/uurimistde-juhend-14_04_19.pdf
- Vija, M., Sõrmus, K., Artma, I. (2008). *Uurimistöö kirjutajale*. Tartu: Atlex.

LISAD

Lisa 1. Tööpraktika töökoha tõend

Töökoha tõend

Praktikandi nimi:

Ettevõtte:

Aadress:

Praktika periood:

Töökoht praktika ajal:

Peamised tööülesanded praktika ajal:

.....
.....
.....
.....

Hinnang praktikandi tööle:

.....
.....
.....
.....

Praktikaettevõtte esindaja nimi, ametikoht ja kontaktandmed:

.....
.....

.....

Kuupäev

.....

Ettevõtte esindaja allkiri

Lisa 2. Tööpraktika tööaja tabel

Kuupäev	Tundide arv	Tööülesanded

Tööpraktika juhendaja nimi ja allkiri

Lisa 3. Loovtöö aruanne

Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumi õpilase loovtöö aruanne		
Töö autor/autorid		
Töö juhendaja/juhendajad		
Töö pealkiri		
Töö etapid	Tegevused	Tähtajad
<i>Millises järjekorras ja mida tegema hakkad?</i>	<i>Millised tegevusi selleks ette võtta tuleb?</i>	
Õpilase/õpilaste enesehinnang		
<i>Anna/andke hinnang oma tööle. Mis läks teisiti kui kavandati? Millised on uued teadmised/oskused, mida töö käigus õpiti? Millised olid raskused? Mida oleks võinud teha teisiti? Rühmatöö korral kirjeldage tööülesannete jaotust, kogu rühma tegevust ning iga õpilase panust töö valmimisel.</i>		
Juhendaja hinnang		
<i>Hinnang tööprotsessile. Tähtaegadest kinnipidamine. Töö tulemus.</i>		
Juhendaja allkiri kuupäev/aasta		
Õpilane allkiri kuupäev/aasta		

Lisa 4. Loovtöö hindamismudel

	Suurepärase	Rahuldav
Idee ja sisu vastavus, põhjalikkus, sobiv meetodite valik ja rakendus, teostuse vastavus püstitatud eesmärkidele	Idee on originaalne. Idee ja sisu täielikus vastavuses. Töö on põhjalik. Valitud meetodid ja rakendus sobivad täielikult. Töö on teostatud püstitud eesmäärke arvestades.	Idee ja sisu on vastavuses. Töö on ülevaatlik. Valitud meetodid ja nende rakendus sobivad. Teostus on läbimõeldud, kuid ei vasta täielikult eesmärkidele.
Töö protsess	Õpilane peab kinni kokkulepetest ja ajakavast, on aktiivne. Rühmas töötades suhtleb teiste rühmaliikmetega, arvestab nende arvamuse ja ettepanekutega ning on koostöövalmis.	Õpilane vajab pidevat meeldetuletamist, kuid peab kokkulepetest kinni. Ei suuda iseseisvalt vigu parandada. Rühmas töötades suhtleb teiste rühmaliikmetega, kuid vajab juhendaja suunamist koostööks.
Töö kirjaliku osa	Töös on olemas kõik osad. Töö osad on pealkirjastatud ning loogilises järjestuses. Kõikidele kasutatud allikatele on viidatud. Töö vastab vormistusnõuetele, keelekasutus on korrektne.	Mõni töö osa on puudu või teiste osade suhtes ebaproportsionaalselt lühike või pikk. Töö ülesehitus ei ole päris loogiline.

Lisa 5. Juhendaja hindamismudel

Protsessi komponentide punktid skaalal 1 - 5, kus 5 punkti kriteerium on kirjeldatud vasakpoolses tulbas ja 1 punkti kriteerium on kirjeldatud parempoolses tulbas. Maksimaalselt on võimalik saada 30 punkti.

Töö autor:

Töö pealkiri:

Punktid kokku:

Protsessi komponent		Punktid	Juhendaja kommentaarid	
Tähtaegadest kinnipidamine	Õpilane oskab planeerida aega ja peab kokkulepitud tähtaegadest kinni.		Õpilane ei ole enamasti kokkulepetest kinni pidanud.	
Õpilase initsiatiiv uurimisküsimuse seadmisel ja uurimistöö täiendamisel / praktilise töö idee otsimisel	Õpilane pakub ise ideid ja teeb omapoolseid ettepanekuid uurimisküsimuse seadmisel või praktilise töö idee leidmisel.		Õpilase initsiatiiv praktiliselt puudub.	
Õpilase aktiivsus ja areng materjali otsimisel / praktilise uurimuse ettevalmistamisel	Õpilane on materjali otsimisel või praktilise töö ettevalmistamisel aktiivne ja/või on tema võimed selles osas märgatavalt paranenud.		Õpilane pole enamasti võimeline iseseisvalt materjali otsima. Juhendamise järel pole tema võimete paranemist märgata.	

Õpilase aktiivsus ja areng materjali läbitöötamisel / praktilise töö läbiviimisel	Õpilane on materjali läbitöötamisel või praktilise töö läbiviimisel aktiivne ja/või on tema võimed selles osas märgatavalt paranenud.		Õpilane pole enamasti võimeline iseseisvalt materjali läbi töötama või praktilist tööd läbi viima. Tema võimete paranemist juhendamise käigus pole märgata.	
Õpilase aktiivsus ja areng analüüsis ja vormistamises	Õpilane on aktiivne oma töö analüüsis ja korrektse vormistuse tegemises ja/või on tema võimed selles osas märgatavalt paranenud.		Õpilane on oma töö analüüsis ja korrektse vormistuse tegemises passiivne. Tema võimete paranemist juhendamise käigus pole märgata.	
Koostöö juhendajaga	Õpilase kontakt juhendajaga on kogu töö vältel olnud aktiivne ja regulaarne.		Õpilase kontakt juhendajaga peaaegu puudub.	

.....
/Kuupäev/

.....
/Juhendaja ees- ja perekonnanimi/

Lisa 6. Kaitsmiskomisjoni hindamismudel

Kaitsmise komponentide punktid skaalal 1 - 5, kus 5 punkti kriteerium on kirjeldatud vasakpoolses tulbas ja 1 punkti kriteerium on kirjeldatud parempoolses tulbas. Maksimaalselt on võimalik saada 40 punkti.

Töö autor:

Töö pealkiri:

Punktid kokku:

Kaitsmise komponendid		Punktid		Kommentaariid
Kõne (hinnatakse topelpunktidega)	Välja on toodud tööd puudutav olulisem info. Kõne on selge ja korrektne.		Kõne pole ette valmistatud ega anna tööst ülevaadet.	
Esitlus	Kasutatud on kohaseid ja korrektseid illustreerivaid materjale. Esitlus jääb mõistliku aja piiridesse.		Illustreerivaid materjale pole kasutatud. Esitlus venib ja on laialivalgus.	
Küsimustele vastamine	Õpilane vastab küsimustele kompetentselt.		Õpilane ei oska küsimustele vastata.	
Analüüs ja arutelu	Analüüs on põhjalik, arutelu selge, täpne ja süsteemne.		Analüüs ja arutelu on puudulikud.	
Töö sisu (hinnatakse topelt punktidega)	Hästi sõnastatud, konkreetseid ja mõõdetavad eesmärgid, töö kirjeldus on põhjalik, kokkuvõttes esitatakse töö tulemused ja järeldused, mis peaksid loogiliselt välja kasvama töö põhiosast.		Eesmärgid on raskesti mõõdetavad, töö kirjeldus ei ole piisavalt selge ja põhjalik, Kokkuvõtte ei peegelda sissejuhatust, sellest ei saa välja lugeda, kas püstitatud eesmärgid täideti või kas hüpoteesid leidsid kinnitust.	

Töö vormistus	Tähesuurus 12 pt, reavahe 1,5; teksti font <i>Times New Roman</i> rööpjoondus, leheküljed nummerdatud, korrektne sisukord ja tiitelleht. Kõik töös esitatavad seisukohad ja andmed, mis pärinevad kasutatud materjalidest, on korrektselt viidatud. Kõik kasutatud allikad on olemas kasutatud allikate loetelus. Kõik tabelid, diagrammid, joonised, fotod, lisad jne on pealkirjastatud, joonised allkirjastatud, nummerdatud ja viidatud teksti põhiosas (nt vt lisa1 jne). Viitamine ja kasutatud allikate loetelu on korrektselt vormistatud.		Esineb palju vormistusvigu, mis oluliselt vähendavad töö väärtust.	
----------------------	---	--	---	--

Lisa 7. Retsensendi hindamismudelid

Retsensendi hinnang uurimistööle

Sisu komponentide punktid skaalal 1-5, kus 5 punkti kriteerium on kirjeldatud vasakpoolses tulbas ja 1 punkti kriteerium on kirjeldatud parempoolses tulbas. Maksimaalselt on võimalik saada 30 punkti.

Töö autor:

Töö pealkiri:

Punktid kokku:

Sisu komponendid		Punktid		Kommentaariid
Sissejuhatus	Uuritav probleem on tutvustatud. Välja on toodud teema valiku põhjendus, uurimisprobleem ja/või uurimisküsimused ja/või hüpoteesid, uurimuse eesmärk, töös kasutatav meetodika või uurimisviis, peatükkide lühitutvustus, ülevaade allikatest ja kirjandusest, mitme autoriga töö puhul iga autori panus.		Probleemi ei ole tutvustatud. Puuduvad teema valiku põhjendus, hüpotees jne. Uurimuse meetodikat ja kasutatud allikaid ei ole kirjeldatud.	
Töö sisu ja tulemused	Töö põhiosa (andmete kogumine ja või praktiline töö) on hästi läbi viidud ja piisavalt seostatud teoreetilise osaga. Töö vastab juhendis esitatud nõuetele.		Uurimuse põhiosa (andmete kogumine) on läbi viidud puudulikult, puudub seos teoreetilise osaga.	
Töö kokkuvõte	Välja on toodud töö olulisemad tulemused ja järeldused. Eesmärgi saavutatust / hüpoteesi paikapidavust on analüüsitud. Selguvad edasiarenduse võimalused.		Kokkuvõte on pealiskaudne, puudub seos töö sissejuhatuses püstitatud eesmärkidega.	

Uurimistöö kirjaliku osa ülesehitus ja terviklikkus	Töös on kõik vajalikud osad. Töö jätab tervikliku mulje.		Töö ei ole terviklik. Töös ei ole kõiki vajalikke osi.	
Üldvormistus, tiitelleht ja sisukord. Viitamine. Tabelid, joonised, lisad jne.	Tähesuurus 12 pt, reavahe 1,5; teksti font <i>Times New Roman</i> rööpjoondus, leheküljed nummerdatud, korrektne sisukord ja tiitelleht. Kõik töös esitatavad seisukohad ja andmed, mis pärinevad kasutatud materjalidest, on korrektselt viidatud. Kõik kasutatud allikad on olemas kasutatud allikate loetelus. Kõik tabelid, diagrammid, joonised, fotod, lisad jne on pealkirjastatud, joonised allkirjastatud, nummerdatud ja viidatud teksti põhiosas (nt vt lisa1 jne). Viitamine ja kasutatud allikate loetelu on korrektselt vormistatud.		Esineb palju vormistusvigu, mis oluliselt vähendavad töö väärtust.	
Eneseväljendus ja õigekiri	Sobiv ja loogiline lausestus. Korrektne õigekiri. Puudub slängi ja võõrkeelte mõju.		Lausestus-, sõnastus- ja õigekirjavead häirivad oluliselt teksti lugemist ja mõistmist.	

Retsensendi küsimused uurimistöö autoril(te)e:

- 1.
- 2.

.....

/Kuupäev/

.....

/Retsensendi ees- ja perekonnanimi/

Retsensendi hinnang praktilisele tööle

Sisu komponentide punktid skaalal 1-5, kus 5 punkti kriteerium on kirjeldatud vasakpoolses tulbas ja 1 punkti kriteerium on kirjeldatud parempoolses tulbas. Maksimaalselt on võimalik saada 30 punkti.

Töö autor:

Töö pealkiri:

Punktid kokku:

Sisu komponendid		Punktid		Kommentaariid
Sissejuhatus	Töö sissejuhatuses selgub praktilise töö idee ja vorm, töö vajalikkus. Töö eesmärk on sõnastatud soovitud tulemuse või seisundina.		Sissejuhatus on üldsõnaline, sellest ei selgu töö olulisus. Töö eesmärk ei ole selgelt sõnastatud.	
Töö teoreetilised alused	Töös on käsitletud vähemalt kahte allikat, millele on ka viidatud. Teoreetilise osa maht on vastavuses juhendis esitatud nõuetega.		Teoreetiline osa on üldsõnaline, allikaid käsitletud ei ole. Käsitluse maht on ettenähtust väiksem.	
Tööprotsess ja tulemus, kokkuvõte.	Tööprotsess on esitatud etappidena. Välja on toodud kasutatud materjalid, töövõtted ja tehnilised vahendid, vajadusel ka eelarve. Töö käigus tekkinud probleeme ning leitud lahendusi on kirjeldatud. Tööprotsess on tõendatud pildi- ja/või videomaterjaliga. Kokkuvõttes on esile toodud eesmärgi saavutatus, töö tulemused ja järeldused.		Tööprotsess on kirjeldatud üldsõnaliselt, lugejal ei teki arusaama töö valmimise etappidest. Puuduvad tõendusmaterjalid. Kokkuvõte ei anna ülevaadet eesmärgi saavutamisest, töö tulemustest, puuduvad järeldused.	

Praktilise töö kirjaliku osa ülesehitus ja terviklikkus	Töös on kõik vajalikud osad. Töö jätab tervikliku mulje.		Töö ei ole terviklik. Töös ei ole kõiki vajalikke osi.	
Üldvormistus, tiitelleht ja sisukord. Viitamine. Tabelid, joonised, lisad jne.	Tähesuurus 12 pt, reavahe 1,5; teksti font <i>Times New Roman</i> rööpjoondus, leheküljed nummerdatud, korrektne sisukord ja tiitelleht. Kõik töös esitatavad seisukohad ja andmed, mis pärinevad kasutatud materjalidest, on korrektselt viidatud. Kõik kasutatud allikad on olemas kasutatud allikate loetelus. Kõik tabelid, diagrammid, joonised, fotod, lisad jne on pealkirjastatud, joonised allkirjastatud, nummerdatud ja viidatud teksti põhiosas (nt vt lisa1 jne). Viitamine ja kasutatud allikate loetelu on korrektselt vormistatud.		Esineb palju vormistusvigu, mis oluliselt vähendavad töö väärtust.	
Eneseväljendus ja õigekiri	Sobiv ja loogiline lausestus. Korrektne õigekiri. Puudub slängi ja võõrkeelte mõju.		Lausestus-, sõnastus- ja õigekirjavead häirivad oluliselt teksti lugemist ja mõistmist.	

Retsensendi küsimused praktilise töö autoril(te)e:

1.

2.

.....

/Kuupäev/

.....

/Retsensendi ees- ja perekonnanimi/

Retsensendi hinnang tööpraktikale

Sisu komponentide punktid skaalal 1-5, kus 5 punkti kriteerium on kirjeldatud vasakpoolses tulbas ja 1 punkti kriteerium on kirjeldatud parempoolses tulbas. Maksimaalselt on võimalik saada 30 punkti.

Töö autor:

Töö pealkiri:

Punktid kokku:

Sisu komponendid		Punktid		Kommentaariid
Sissejuhatus ja praktika-organisatsiooni tutvustus	Töö sissejuhatuses on kirjeldatud tööpraktika sooritamise eesmärgid. Praktikaorganisatsiooni valik on esimeses peatükis põhjendatud, organisatsiooni tutvustus vastab juhendile.		Sissejuhatus on üldsõnaline, tööpraktika sooritamise eesmärk ei ole selgelt sõnastatud. Praktikaorganisatsiooni tutvustus ei vasta juhendile.	
Praktika sooritamine	Praktika sooritamise kirjeldus vastab töö koostamise juhendis esitatud nõudmistele ja annab lugejale adekvaatse ülevaate töö eripäradest ja sellel ametikohal nõutavatest pädevustest ning oskustest. Selgub praktika sooritaja konkreetne tegevus praktika käigus.		Praktika käiku on kirjeldatud pealiskaudselt, lugejal ei teki tervikülevaadet ametikohaga seotud tööülesannetest. Praktikandi tegevused on kirjeldamata. Ei selgu ametikohaga seotud pädevused ja vajalikud oskused.	
Eneseanalüüs ja kokkuvõte	Eneseanalüüs on koostatud juhendis ettenähtud etappide kaupa. Välja on toodud omandatud teadmiste vajalikkus ja nende edasise kasutamise võimalus. Kokkuvõttes on esile toodud sissejuhatuses püstitatud eesmärgi saavutus, esitatakse edasise arengu suunad.		Eneseanalüüs on pealiskaudne. Puudub võrdlus praktikale eelnenud arvamuste, kogemuste ja teadmistega. Omandatud teadmiste vajalikkust ja nende edasise kasutamise võimalust ei ole analüüsitud. Kokkuvõte ei kajasta sissejuhatuses püstitatud eesmärkide saavutatust.	

Tööpraktika kirjaliku osa ülesehitus ja terviklikkus	Töös on kõik vajalikud osad. Töö jätab tervikliku mulje.		Töö ei ole terviklik. Töös ei ole kõiki vajalikke osi.	
Üldvormistus, tiitelleht ja sisukord. Viitamine. Tabelid, joonised, lisad jne.	Tähesuurus 12 pt, reavahe 1,5; teksti font <i>Times New Roman</i> rööpjoondus, leheküljed nummerdatud, korrektne sisukord ja tiitelleht. Kõik töös esitatavad seisukohad ja andmed, mis pärinevad kasutatud materjalidest, on korrektselt viidatud. Kõik kasutatud allikad on olemas kasutatud allikate loetelus. Kõik tabelid, diagrammid, joonised, fotod, lisad jne on pealkirjastatud, joonised allkirjastatud, nummerdatud ja viidatud teksti põhiosas (nt vt lisa 1 jne). Viitamine ja kasutatud allikate loetelu on korrektselt vormistatud.		Esineb palju vormistusvigu, mis oluliselt vähendavad töö väärtust.	
Eneseväljendus ja õigekiri	Sobiv ja loogiline lausestus. Korrektnen õigekiri. Puudub slängi ja võõrkeelte mõju.		Lausestus-, sõnastus- ja õigekirjavead häirivad oluliselt teksti lugemist ja mõistmist.	

Retsensendi küsimused tööpraktika autorile:

1.

2.

.....

/Kuupäev/

.....

/Retsensendi ees- ja perekonnanimi/